

Belangen: 'Duivels' dilemma

Korte omschrijving werkvorm:

De NS heeft besloten om te stoppen met de Fyra. Op vrijdag 7 juni wilde staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu Mansveld de Tweede Kamer informeren over het standpunt van het kabinet hierover. Het was lastig voor haar om een standpunt in te nemen, omdat ze voor een lastige keuze stond. Aan alle keuzemogelijkheden zitten namelijk nadelen.

De leerlingen leven zich in in haar positie als staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu. Eerst lezen ze de belangen van vier betrokken actoren. Op basis daarvan moeten ze a) het dilemma benoemen waarvoor Mansveld stond en b) een standpunt bepalen. Welke keuze zouden zij maken als ze voor dit dilemma stonden?

Leerdoel:

- Leerlingen herkennen welke belangen strijdig zijn en kunnen het dilemma benoemen.
- Leerlingen kunnen belangen afwegen en een standpunt innemen.

Bronnen:

Heijne, S., 'Duivels dilemma met Fyra', *De Volkskrant*, 5 juni 2013.

Duur:

ca. 20 minuten

Handleiding:

1. Vraag uw leerlingen waarom de Fyra de laatste paar dagen veel in het nieuws is. U kunt eventueel dit korte fragment laten zien:
<http://www.nu.nl/binnenland/3491209/ns-stopt-met-fyra.html> (30 sec.).
2. Leg uit dat Wilma Mansveld, staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, nu namens het kabinet een standpunt moet verwoorden over de kwestie. De Tweede Kamer wil immers graag uitleg. Wat vindt de staatssecretaris van het besluit van de NS om te stoppen met de Fyra? En hoe gaat het nu verder met de spoorverbinding richting Brussel?
3. Leid de opdracht in. De staatssecretaris moet nu beslissen over de toekomst van de spoorwegverbinding en moet daarvoor verschillende belangen afwegen.

In de volgende opdracht zien jullie vier actoren (reizigers, NS, andere vervoersbedrijven, aandeelhouder) die verschillende belangen hebben.

a. Kunnen jullie herkennen voor welk dilemma de staatssecretaris staat?

b. Weeg de belangen af en geef aan welk standpunt jij zou hebben als je staatssecretaris was.

4. Bespreek de opdracht na. U kunt hiervoor het antwoordmodel gebruiken. Het is belangrijk dat leerlingen kunnen herkennen dat het een dilemma betreft. Het is (meestal) ideologisch ingegeven welke keuze iemand maakt in een dilemma.

Actor: Reizigers

We willen dat er zo snel mogelijk 16 treinen per dag gaan rijden tussen Den Haag en Brussel. Er is 7 miljard euro geïnvesteerd en nog is er geen snelle verbinding naar Brussel.

Actor: Vervoersbedrijf NS

We hebben ruim 100 miljoen euro betaald om als enige op het spoor te mogen rijden. We vinden het niet terecht als eventueel andere vervoerders op het spoor mogen gaan rijden.

Alles afwegende, besluit ik

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

*Staatssecretaris van
Infrastructuur en Milieu*

Het dilemma waar ik voor sta is 'duivels'. Aan de ene kant:

.....
.....
, maar aan de andere kant:
.....
.....

Actor: Aandeelhouder

De NS is eigendom van de staat. Als er concurrentie op het spoor komt, dan zal de NS waarschijnlijk minder winst maken. Dat is ook nadelig voor de Nederlandse schatkist.

Actor: Andere vervoersbedrijven

We hebben ervaring met hogesnelheidstreinen in Groot-Brittannië. De Nederlandse overheid moet vervoersbedrijven een nieuwe kans geven om te bieden op de vergunning voor de hogesnelheidslijn. Marktwerking is goed voor een goede verhouding tussen prijs en kwaliteit.

Antwoordmodel: 'Duivels' dilemma

Dilemma:

De staatssecretaris staat eigenlijk voor een ideologische keuze.

1. Geeft ze de NS een tweede kans om alsnog een hogesnelheidsverbinding naar Brussel op poten te zetten?
2. Of nodigt ze buitenlandse spoorbedrijven uit om te bieden op de vergunning (concessie) voor de hogesnelheidslijn?

In het eerste geval neemt ze afstand van marktwerking. In het tweede geval is de marktwerking weer helemaal terug. Ze straft NS voor wanprestaties.

Leerlingen kunnen ook een ander dilemma schetsen. Het kan zijn dat een goede oplossing voor de reizigers niet overeenkomt met een goede oplossing voor de schatkist. Moeten we gaan voor zo snel mogelijk een goede dienstregeling, desnoods door buitenlandse bedrijven vergunning voor het spoor te verlenen? Of moeten we de financieel aantrekkelijkste optie kiezen?

Belangrijk is dat leerlingen zien dat het altijd een keuze betreft waar alleen maar gekozen kan worden tussen twee niet optimale oplossingen ('twee kwaden'). Aan beide opties zijn nadelen verbonden.

Afweging:

Eigen antwoord van de leerling. De leerlingen moeten laten zien in hun afweging dat het voordeel van een van beide opties voor hen belangrijker is dan het nadeel.

Extra informatie:

- De NS heeft voor 101 miljoen euro een concessie gekocht voor de periode 2009-2024. Hiermee zat de NS destijds ruimschoots boven andere aanbieders, zoals Veolia. De staatssecretaris zou echter kunnen betogen dat de NS toch geen recht meer heeft op deze concessie, omdat er op dit moment geen hogesnelheidstrein rijdt. Dat zou als contractbreuk gezien kunnen worden.
- De NS meent dat het onderhoud veel duurder is dan was begroot. Het zou 17 tot 22 maanden duren om de Fyrtreinen te herstellen. Bovendien zou de trein niet voor 2018 kunnen rijden.
- AnsaldoBreda (de Italiaanse treinbouwer) meent dat de NS onzorgvuldig is omgesprongen met de Fyra, waardoor hij gebreken vertoont. De trein zou veilig zijn.
- NS en NMBS (de Belgische spoorwegen) concluderen juist dat de V250-trein (de Fyra) onvoldoende betrouwbaar is voor deze "robuuste dienstregeling".